gemeente Weststellingwerf

Zaaknummer: 0098248908
Documentnummer: 0098686473

Memo

Aan:	Gemeenteraad
Van:	Het college van B&W
Team:	Beleid
Datum:	4 maart 2025
Onderwerp:	Stand van zaken procesvoorstel regulering lelieteelt/sierteelt
Bijlage memo:	1. Aantekening regulering lelieteelt in omgevingsplan, advocatenkantoor PlasBossinade (19 november 2024) 2. Gemeentelijke handleiding Regulering bestrijdingsmiddelen, Urgenda en Natuur & Milieu (2024)
N.a.v. toezegging raad d.d.:	3 februari 2025

Inleiding
Veel omwonenden van locaties die worden gebruikt voor lelieteelt maken zich zorgen over mogelijke schadelijke gevolgen voor hun gezondheid. Bij deze teelt speelt dit meer dan bij andere vanwege de grotere hoeveelheid (in kilo's per hectare) gewasbeschermingsmiddelen die hierbij gebruikt wordt. Er zijn dan ook veel ontwikkelingen op dit vlak. Zo zijn er geregeld nieuwe gerechtelijke uitspraken en is er in december 2024 een Gemeentelijke Handleiding Regulering Bestrijdingsmiddelen gepubliceerd, die is geschreven door juristen[1].

Tijdens de raadsvergadering op 3 februari 2025 heeft de fractie van GroenLinks Weststellingwerf vragen gesteld over de stand van zaken in het dossier lelieteelt/sierteelt. Daarbij heeft het college toegezegd om nog voor het komend zomerreces met een voorstel richting de raad te komen voor mogelijkheden voor regulering. Daarin zullen wij u verschillende scenario's voorleggen. Daarnaast worden de mogelijkheden onderzocht van een convenant.

Verder is toegezegd dat wij u tussentijds informeren over de stand van zaken via deze memo.

Terugblik: toezegging en inwinnen juridisch advies
In mei 2024 zag een teler af van lelieteelt op een locatie naast sportvelden en woningen en op 200m afstand van een basisschool in Noordwolde-Zuid. Een groep omwonenden had aangekondigd een rechtszaak aan te spannen vanwege zorgen over mogelijke gezondheidsschade.

Dit gaf aanleiding tot een motie vanuit de raad op 13 mei 2024 voor het invoeren van een vergunningplicht en voorbereidingsbesluit voor sierteelt. Voor een vergunningplicht is een wijziging van het omgevingsplan nodig. Dat kost tijd. Met een voorbereidingsbesluit kan intussen snel voorkomen worden dat er activiteiten plaatsvinden die in strijd zijn met de nieuwe wijziging. Deze motie werd ingetrokken vanwege een toezegging van het college om spoedig met een procesvoorstel voor de regulering van sierteelt te komen.

Op 18 juni 2024 is de raad via een memo geïnformeerd over onder meer de vervolgstap om juridisch advies in te winnen[2]. Uit dit eerste beknopte advies van een extern adviesbureau over verschillende vormen van regulering bleek dat de regelgeving complex is. Daarom is vervolgens uitgebreider juridisch advies ingewonnen bij een advocatenkantoor[3]. Dit advies is bijgevoegd.

---

[1] Van o.a. Urgenda en Natuur & Milieu, auteurs: Anne de Vries (ChemLegal), Stef Nuijen (IJzer Advocaten), FLO Legal
[2] Bij Royal Haskoning, dit advies is niet openbaar
[3] Huisadvocaat PlasBossinade

Intussen zijn er voortdurend ontwikkelingen in dit dossier. Zoals in de inleiding is aangegeven zijn er geregeld nieuwe gerechtelijke uitspraken en is er in december 2024 door o.a. Urgenda en Natuur & Milieu een Gemeentelijke handleiding Regulering bestrijdingsmiddelen gepubliceerd. Deze is bijgevoegd.

De stand van zaken: aanvullend advies nodig
Zowel het advies van het advocatenkantoor als de Gemeentelijke handleiding gaan over verschillende mogelijkheden om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of lelieteelt/sierteelt te reguleren. Toch zijn er verschillen.

De Gemeentelijke handleiding Regulering bestrijdingsmiddelen lijkt van meer mogelijkheden vanuit wetgeving uit te gaan dan het eerder ingewonnen juridisch advies. Om het voorstel richting de raad zorgvuldig te kunnen onderbouwen is het belangrijk om te weten in hoeverre deze perspectieven daadwerkelijk verschillen en waar dat verschil in zit. Aanvullende informatie daarover is nodig om de mogelijkheden en risico's voor regulering in de gemeente Weststellingwerf goed in te schatten. Daarom hebben wij besloten hierover opnieuw vragen voor te leggen aan onze externe juridisch adviseurs. Het proces duurt daarom langer dan wij voorzien hadden.

Hoofdlijnen juridisch advies
- Het advies van advocatenkantoor PlasBossinade komt er in hoofdlijnen op neer dat er technisch-juridisch gezien mogelijkheden zijn voor regulering van lelieteelt. Maar het rapport geeft ook aan dat er op dit moment nog onvoldoende wetenschappelijke basis is voor de onderbouwing van verschillende vormen van regulering. Bijvoorbeeld:
    - op het gebied van het aantonen van gezondheidsschade in ons land bij omwonenden door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen;
    - wat betreft de minimale afstand die veilig aangehouden kan worden bij spuitvrije zones ten opzichte van nabij gelegen gevoelige objecten;
    - voor het opstellen van beoordelingscriteria voor een vergunningplicht.

  Daarmee beschouwt PlasBossinade het invoeren van bijvoorbeeld een generiek verbod of spuitvrije zones als een brug te ver. Daarnaast geeft de advocaat aan dat de gemeente Westellingwerf een reële kans loopt op verzoeken voor nadeelcompensatie.

- In het advies in de Gemeentelijke handleiding staan vooral mogelijkheden centraal die bijvoorbeeld de Omgevingswet biedt voor lokale regelgeving. Daarnaast wijzen de auteurs op onder meer:
    - (strenge) voorwaarden die er zijn om voor nadeelcompensatie in aanmerking te komen;
    - mogelijkheden om bij regulering een uitzondering te maken voor middelen met een laag risico voor mens, dier en milieu;
    - mogelijkheden voor regulering bij verhuur, verpachten en verkoop van eigen grond.

  De juristen die deze handleiding hebben opgesteld kijken ogenschijnlijk positiever naar de mogelijkheden voor regulering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen dan uit het advies van PlasBossinade blijkt.

De vragen die wij nu voorleggen aan PlasBossinade gaan over het verschil in perspectief en of deze handleiding wel of geen aanleiding geeft tot het herzien van het eerdere advies of voor een aanvulling daarop. Ook willen we meer duidelijkheid over nieuwe en bestaande situaties. Het college wil u graag verschillende scenario's voor regulering voorleggen en onderbouwd kunnen weergeven wat daarvan mogelijkheden en risico's zijn voor de gemeente Weststellingwerf.

Situatie gemeente Opsterland versus gemeente Weststellingwerf
Tijdens het vragenkwartier in de raadsvergadering op 3 februari kwam ook de regulering van sierteelt in buurgemeente Opsterland ter sprake.

In Opsterland is sinds 2014 sierteelt verboden voor wat betreft agrarisch aangewezen gronden, op basis van het Bestemmingsplan Buitengebied 2014, waarbij met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het verbod. Na het vaststellen van het bestemmingsplan is daartegen geen beroep aangetekend. Ook is er geen verzoek voor planschadevergoeding ingediend. De verjaringstermijn voor het indienen van een verzoek voor planschadevergoeding was in de Wet Ruimtelijke Ordening (artikel 6.1 lid 4) vijf jaar na het onherroepelijk worden van het schadeveroorzakend besluit.

Bestemmingsplannen die zijn vastgesteld en onherroepelijk zijn, worden automatisch onderdeel van het omgevingsplan. Dat betekent dat deze bepaling in Opsterland nog steeds geldt en dat sierteelt zonder omgevingsvergunning niet is toegestaan. Opsterland kan daarop handhaven en er kan geen nadeelcompensatie geclaimd worden. Met de volgende kanttekening: er loopt een bezwaarprocedure tussen een teler en de gemeente Opsterland vanwege een handhavingstraject in verband met geconstateerde sierteelt op diverse percelen. De gemeente Opsterland is nu in afwachting van het advies van de bezwarencommissie.

Voor de gemeente Weststellingwerf is de situatie anders. In Weststellingwerf is geen verbod opgenomen in het bestemmingsplan. Alsnog een verbod of vergunningplicht opnemen in het nieuwe omgevingsplan zorgt voor een inperking van het gebruik van alle percelen met een agrarische bestemming. Dat kan alleen bij een goede motivering.

Advocatenkantoor PlasBossinade wijst er in het bijgevoegde rapport op dat bij de huidige stand van onderzoek er vooralsnog onvoldoende basis is (op basis van de in het rapport genoemde onderzoeken) voor de conclusie "dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen daadwerkelijk - en ook nog ongeacht eventuele afstanden tot gevoelige functies - tot nadelige gezondheidseffecten bij omwonenden leidt, zodanig dat een algeheel verbod gerechtvaardigd is". Daarnaast wijst PlasBossinade erop dat het voor een vergunningplicht "ingewikkeld lijkt om te bepalen wat de beoordelingsregels precies moeten zijn en hoe de gemeente gaat beoordelen of de vergunning verleend kan worden." Ook wijst PlasBossinade op een reële kans op verzoeken voor nadeelcompensatie voor de gemeente Weststellingwerf bij bijvoorbeeld het instellen van een verbod of vergunningplicht (met name voor bestaande gevallen).

Ook deze kanttekeningen maken dat het zorgvuldig afwegen van verschillende juridische perspectieven belangrijk is. Zoals aangegeven heeft het college daarom besloten aanvullend juridisch advies te vragen. Het college neemt deze informatie mee in het raadsvoorstel dat de raad voor het zomerreces ontvangt.

Vooruitblik
Wij gaan inzichten uit de juridische adviezen uitwerken in een raadsvoorstel met verschillende scenario's voor regulering van lelieteelt/sierteelt. Met de daarbij behorende kansen en risico's. Voor het zomerreces wordt dit voorstel voorgelegd aan college en raad.